JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
SIEGBERT ALBER
21 päivänä helmikuuta 2002 [1]

I Johdanto

1. Espanjan kuningaskunta riitauttaa nyt käsiteltävänä olevalla kumoamiskanteella komission 17.8.2000 tekemän päätöksen aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan (entinen 93 artikla) mukainen muodollinen tutkintamenettely Santana Motor SA:lle myönnetyn valtiontuen tarkastelemiseksi (jäljempänä riidanalainen päätös). [2]

2. Riita koskee pääasiassa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 [3] (jäljempänä asetus N:o 659/1999) 4 artiklan 6 kohdassa säädettyä viidentoista työpäivän määräaikaa, jonka kuluessa komissio voi, saatuaan jäsenvaltiolta ilmoituksen siitä, että tämä ottaa tukitoimenpiteen käyttöön, aloittaa tarvittaessa tutkintamenettelyn. Asianosaiset riitauttavat ensinnäkin kysymyksen siitä, onko määräajan alkamisen kannalta ratkaisevana, silloin kun ilmoitus tehdään faksina pidettävä faksin saapumisajankohtaa (esillä olevassa asiassa perjantai 28.7.2000) vai faksin rekisteröimisajankohtaa (esillä olevassa asiassa maanantai 31.7.2000). Tämän lisäksi asiassa kiistellään siitä, onko määräaika keskeytetty jo komission muodollisen menettelyn aloittamista koskevalla päätöksellä (tässä 17.8.2000) vai riippuuko määräajan keskeyttäminen siitä, milloin kyseessä oleva päätös annetaan tiedoksi (esillä olevassa asiassa 23.8.2000).

3. Asianomaisen jäsenvaltion on ilmoitettava uudet tuet komissiolle. Kun komissio on saanut kyseisen ilmoituksen ja kun sillä on epäilyjä, se voi aloittaa kahden kuukauden kuluessa muodollisen tutkintamenettelyn. Jos komissio ei tee tällaista päätöstä, tukea pidetään komission hyväksymänä, ja asianomainen jäsenvaltio voi ottaa sen käyttöön, jollei komissio päätä aloittaa tutkintamenettelyä viidentoista päivän kuluessa siitä, kun jäsenvaltio on tehnyt siltä edellytetyn uuden ilmoituksen tukitoimenpiteiden käyttöönottamisesta. Määräajan päättyminen merkitsee näin ollen sitä, että ilmoitettuja tukitoimenpiteitä on pidettävä olemassa olevina tukina.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.
2 — EYVL 2000, C 328, s. 19.
3 — EYVL L 83, s. 1.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

4. EY 88 artiklassa määrätään menettelystä, jota noudattaen komissio valvoo valtiontukia ja hyväksyy ne. Menettelystä on säädetty yksityiskohtaisemmin EY 89 artiklan perusteella annetussa asetuksessa N:o 659/1999. Kyseisen asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

" — —

1. Komissio tutkii ilmoituksen heti sen saatuaan. Komissio tekee päätöksen 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan [kyseinen säännös koskee ilmoituksen peruuttamista] soveltamista.

2. Jos komissio — — toteaa, että ilmoitettu toimenpide ei ole tukea, se tekee asiasta tämän seikan toteavan päätöksen.

3. Jos komissio — — toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei ole epäilyjä — — , se päättää, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille — — .

4. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se päättää aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, jäljempänä 'muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös'.

5. Edellä 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut päätökset on tehtävä kahden kuukauden kuluessa. Tämä määräaika alkaa täydellisen ilmoituksen vastaanottamista seuraavasta päivästä. Ilmoitusta pidetään täydellisenä, jos komissio ei pyydä lisätietoja kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta tai muun pyydetyn lisätiedon vastaanottamisesta. — —

6. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti ja 5 kohdassa asetetussa määräajassa, tukea pidetään komission hyväksymänä. Tällöin asianomainen jäsenvaltio voi ottaa kyseiset toimenpiteet käyttöön ilmoitettuaan siitä ennalta komissiolle, jollei komissio tee tämän artiklan nojalla päätöstä 15 työpäivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta."

III Tosiseikat

5. Espanjan viranomaiset ovat 2.7.1998 lukien olleet yhteydessä komissioon kesä-

kuussa 1998 Santana Motor SA -nimiselle yritykselle myönnetyn takauksen johdosta. Espanjan hallitus ilmoitti 1.7.1999 päivätyllä kirjeellä komissiolle aikomuksestaan myöntää kyseiselle yritykselle lisätukia. Kyseiset tuet — pääomasijoitukset ja alueelliset tuet — ilmoitettiin EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti 30.7.1999 ja 17.11.1999 päivätyillä kirjeillä. Komissio katsoi, ettei kyseinen ilmoitus ollut täydellinen ja se pyysi lisätietoja, jotka se sai 24.5.2000.

6. Perjantaina 28.7.2000 päivätyssä kirjeessään, joka lähetettiin samana päivänä klo 17.49 faksina toimivaltaiselle pääosastolle, Espanjan viranomaiset ilmoittivat asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohtaan vedoten komissiolle, että Andalusian maakuntahallitus ottaisi ilmoitetut toimenpiteet käyttöön. Faksi rekisteröitiin komissiossa maanantaina 31.7.2000.

7. Komissio päätti 17.8.2000 aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn. Samana päivänä Espanjan pysyvälle edustustolle ilmoitettiin faksilla komission tehneen tätä koskevan päätöksen. Komissio lähetti 18.8.2000 pysyvälle edustustolle vielä kirjeen, jossa se viittasi uudestaan edellisenä päivänä tehtyyn päätökseen sekä tähän perustuvaan EY 88 artiklan 3 kohdan mukaiseen kieltoon toteuttaa toimenpiteitä. Päätös, josta nyt käsiteltävänä oleva kanne on nostettu, annettiin kuitenkin Espanjan kuningaskunnalle tiedoksi vasta 23.8.2000 kirjeellä, joka oli päivätty 22.8.2000.

IV Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

8. Espanjan kuningaskunta nosti kanteen 30.10.2000. Se vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) kumoaa komission 22.8.2000 tekemän päätöksen kaikkien päätöksessä tarkoitettujen toimenpiteiden osalta kesäkuussa 1998 myönnettyä takausta lukuun ottamatta

2) velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

9. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) hylkää kanteen

2) velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Suullista käsittelyä ei ole pidetty.

V Asianosaisten näkemykset

A *Espanjan kuningaskunta*

10. Espanjan hallitus toteaa ensinnäkin, että riidanalaisesta päätöksestä voidaan nostaa kumoamiskanne. Sillä on nimittäin oikeusvaikutuksia siltä osin kuin kyseiset tuet on määritelty siinä uusiksi tuiksi.

11. Kyse on kuitenkin todellisuudessa olemassa olevista tuista, joihin ei voida soveltaa EY 88 artiklan 2 kohtaa.

12. Toimenpiteet on ilmoitettu asianmukaisesti. Siitä kun komissio on vastaanottanut pyytämänsä lisätiedot 24.5.2000 on kulunut yli kaksi kuukautta, joten asiaan on sovellettava asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohtaa. Kyseisessä säännöksessä asetettu 15 työpäivän määräaika oli Espanjan mukaan jo umpeutunut sillä hetkellä kun komission päätös annettiin tiedoksi Espanjan viranomaisille.

13. Espanjan hallitus väittää, että komissio on saanut Espanjan viranomaisten 28.7.2000 päivätyn kirjeen, jossa ilmoitettiin toimenpiteiden käyttöön ottamisesta, vielä samana päivänä faksina. Määräaika alkoi kulua tämän perusteella. Sillä ei ole vaikutusta määräajan alkamiseen, että kirje rekisteröitiin komission yksiköissä vasta 31.7.2000. Periaatteessa ratkaisevana voidaan pitää ainoastaan sitä päivää, jolloin kirje saapuu vastaanottajalle, eikä sitä päivää, jolloin vastuullinen virkamies saa sen tietoonsa.

14. Tämä seuraa Espanjan hallituksen mukaan jo komission julkaisemista valtiontukiin sovellettavista kilpailusäännöistä [4]. "Guide to procedures in State aid cases" -nimisen asiakirjan (Opas valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä) liitteessä 1 todetaan, että määräajat alkavat periaatteessa kulua siitä, kun kyseessä oleva kirjeenvaihto on vastaanotettu. Tätä periaatetta on konkretisoitu kyseisen oppaan alaviitteessä 106 sillä, että faksilaitetta käytettäessä määräaika alkaa kulua lähetyksestä.

15. Määräaika on tämän vuoksi alkanut kulua maanantaina 31.7.2000 — ensim-

4 — Komissio (toim.): *Kilpailuoikeus Euroopan yhteisöissä*, osa II A, 1999.

mäinen kirjeen vastaanottamista seurannut työpäivä — ja se päättyi 21.8.2000. Päätös annettiin tiedoksi näin ollen vasta määräajan päättymisen jälkeen.

16. Määräajan noudattamisen kannalta ainoastaan tiedoksiantopäivä voidaan ottaa huomioon. Ratkaisevaa ei ole se, milloin komissio on tehnyt päätöksen sisäisesti. Päätöksellä ei voi olla oikeusvaikutuksia sen adressaattiin ennen kuin päätös on annettu sille tiedoksi. Tämä seuraa EY 254 artiklan 3 kohdasta, jonka mukaan päätökset tulevat voimaan vasta sen jälkeen kun ne on annettu tiedoksi adressaateilleen.

17. Jos huomioon otetaan päätöksen tekemisen ajankohta, tämä saattaa lisäksi Espanjan hallituksen mukaan johtaa merkittävään oikeudelliseen epävarmuuteen. Ulkopuolisten henkilöiden on erittäin vaikea tietää, milloin komission tekee päätöksensä sisäisesti. Komissio voi päätöksen tehtyään viivästyttää mielensä mukaan päätöksen tiedoksiantamista jäsenvaltiolle siten, että jäsenvaltio mahdollisesti kyseisestä päätöksestä tietämättään ottaa tukitoimenpiteet käyttöön. Komissio voisi kuitenkin vedota myöhemmin määräaikaan, joka ei ole vielä päättynyt.

18. Tiedoksiantoa ei voida Espanjan hallituksen mukaan korvata myöskään Espanjan viranomaisille 17.8.2000 lähetetyllä faksilla. Niille ilmoitettiin kyseisessä faksissa pelkästään siitä, että komissio oli tehnyt EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen. Tämä ilmoitus on kuitenkin erotettava itse päätöksestä, joka sisältyi vaadittavine perusteluineen vasta komission 22.8.2000 päivättyyn kirjeeseen, joka annettiin tiedoksi 23.8.2000.

19. Päätös, joka tehtiin 17.8.2000, on ollut luonteeltaan pelkästään valmisteleva, eikä sitä voida pitää EY 249 artiklassa tarkoitettuna toimena. Varsinainen päätös tehtiin vasta 22.8.2000 eli sen jälkeen kun määräaika oli jo päättynyt.

20. Espanjan hallitus väittää toissijaisesti, ettei komissio ole riittävästi perustellut riidanalaista päätöstä. Päätöksestä ei ilmene, että komissio olisi ollut vakuuttunut siitä, että toimenpiteet olivat yhteensoveltumattomia perustamissopimuksen kanssa. Sitä vastoin on lähdettävä siitä, että päätös tehtiin ainoastaan asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan mukaisen määräajan umpeutumisen estämiseksi.

B *Komissio*

21. Komissio puolestaan katsoo, että riidanalainen päätös on tehty asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdassa säädetyn määräajan kuluessa ja että kyseiset toimenpiteet eivät näin ollen ole olemassa olevia tukia.

22. Määräaika on alkanut kulua vasta 1.8.2000 eli rekisteröintiä seuraavana päivänä. Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen lähettämistä faksina ei voida hyväksyä. Ilmoitus on oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä tehtävä samaa muotoa noudattaen kuin valtiontukia koskevat ilmoitukset. Kantajan lainaama ote oppaasta valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä koskee ainoastaan merkityksettömämpiä kirjeitä. Muodollisista syistä tällainen ilmoitus on myös osoitettava pääsihteeristölle eikä toimivaltaiselle pääosastolle. Faksi on lisäksi saapunut perjantaina kello 17.49 virka-ajan jälkeen, joten siitä ei olisi voitu saada enää tietoa kyseisenä päivänä.

23. Tämän lisäksi määräaika on komission mukaan keskeytetty 17.8.2000 tehdyllä päätöksellä. Määräajan keskeyttämisen kannalta on merkityksellistä päätöksen tekeminen eikä päätöksen tiedoksiantaminen. Tämä seuraa jo asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan sanamuodosta. Sen mukaan jäsenvaltio voi ottaa toimenpiteet käyttöön, jollei komissio "tee — — päätöstä 15 työpäivän kuluessa — — ". Asetuksessa N:o 659/1999 tehdään nimenomaisesti ero päätöksen tekemisen ja sen tiedoksiantamisen välillä. Komissio on nimittäin nimenomaisesti velvollinen 25 artiklan mukaan ilmoittamaan asianomaiselle jäsenvaltiolle kyseisen asetuksen mukaisesti tehdyistä päätöksistä.

24. Jos päätös olisi annettava jäsenvaltiolle tiedoksi 15 työpäivän kuluessa, asetuksen N:o 659/1999 25 artiklan sääntö olisi tarpeeton. Olisi täysin tarkoituksetonta velvoittaa komissio ilmoittamaan päätöksestä viipymättä, jos päätös olisi joka tapauksessa annettava jäsenvaltiolle tiedoksi tietyssä määräajassa.

25. Komission mielestä myöskään EY 254 artiklan 3 kohtaan ei voida menestyksekkäästi vedota. Tämän määräyksen perusteella ei voida katsoa, ettei päätöksellä, jota ei ole annettu tiedoksi, ole vaikutuksia tai ettei sitä ole olemassa. EY 254 artiklan 3 kohta ei nimittäin komission mukaan koske päätöksen pätevyyttä vaan yksinomaan päätöksen vaikutuksia sen adressaattiin.

26. Päätös on lisäksi tehty jo 17.8. eikä, kuten kantaja väittää, vasta 22.8.2000. Komission työjärjestyksen[5] 12 artiklan 4 kohdan mukaan päätös katsotaan kirjallisessa menettelyssä tehdyksi silloin kun yksikään komission jäsenistä ei ole esittänyt tai pitänyt voimassa varaumaa kirjalliselle menettelylle asetetun määräajan päättymiseen mennessä. Tämä on nyt esillä olevassa asiassa tapahtunut 17.8.2000.

27. Komission mielestä toissijaisesti esitettyä väitettä, jonka mukaan komissio ei ole

5 — EYVL 1999, L 252, s. 41.

riittävästi perustellut riidanalaista päätöstä, ei voida ottaa tutkittavaksi. Aloitettaessa EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely tukien yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa ei ole vielä tehty mitään lopullista päätöstä, joten kyse ei voi tältä osin olla kantajan oikeuksien loukkaamisesta.

VI Oikeudellinen arviointi asiasta

A *Tutkittavaksi ottaminen*

28. Komissio ei tosin ole esittänyt oikeudenkäyntiväitettä. Työjärjestyksen 92 artiklan 2 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin milloin tahansa omasta aloitteestaan tutkia, puuttuvatko ehdottomat prosessinedellytykset ja erityisesti onko oikeudenkäynnin kohteena oleva toimenpide sellainen oikeudellinen toimi, josta voidaan nostaa kanne. [6]

29. EY 230 artiklan nojalla päätöstä vastaan voi pääsääntöisesti nostaa kanteen ainoastaan, jos sillä on oikeusvaikutuksia. Ennen asetuksen N:o 659/1999 voimaantuloa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että komission päätöksestä aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty muodollinen tutkintamenettely voidaan nostaa kanne. Sillä on nimittäin omia oikeusvaikutuksia siltä osin kuin siinä määritellään toimenpide uudeksi eikä olemassa olevaksi tueksi. [7]

30. Tähän määrittelyyn liittyy eri menettelyjä. Komissio tutkii olemassa olevat tuet yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa EY 88 artiklan 1 kohdan mukaisesti, kun taas uusien tukien on täytettävä EY 88 artiklan 2 ja 3 kohdassa asetetut vaatimukset, eikä niitä voida näin ollen ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt ne.

31. Lisäksi ennen asetuksen N:o 659/1999 antamista omaksutun oikeuskäytännön [8] mukaan tällainen päätös ei ole pelkkä valmisteleva toimenpide, jonka vaikutuksia vastaan lopullisesta päätöksestä nostettava kanne antaisi riittävän oikeussuojan. Tällaisella kanteella ei erityisesti voida jälkeenpäin poistaa niitä mahdollisia seurauksia, jotka johtuvat tuen maksamisen viivästymisestä, koska EY 88 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen noudattamiseen perustuen tukitoimenpiteet voidaan ottaa käyttöön vasta myöhemmin.

6 — Asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1125, Kok. Ep. XIV, s. 95, 23 kohta) ja yhdistetyt asiat C-305/86 ja C-160/87, Neotype Techmashexport v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1990 (Kok. 1990, s. I-2945, 18 kohta).

7 — Asia C-312/90, Espanja v. komissio, tuomio 30.6.1992 (Kok. 1992, s. I-4117, 19 kohta ja sitä seuraavat kohdat, ns. Cenemesa-tapaus) ja asia C-47/91, Italia v. komissio, tuomio 30.6.1992 (Kok. 1992, s. I-4145, Kok. Ep. XII, s. 191, 27 kohta ja sitä seuraavat kohdat, ns. Italgrani-tapaus).

8 — Mainittu alaviitteessä 7.

32. Julkisasiamies Stix-Hackl on hiljattain ottanut esiin kysymyksen siitä, onko tällä oikeuskäytännöllä enää merkitystä asetuksen N:o 659/1999 antamisen jälkeen.[9] Hänen mukaansa muodollisen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen vaikutukset eivät olleet peruuttamattomia.[10] Päätöksestä ei näin ollen prosessioikeudellisena valmistelevana toimenpiteenä olisi voinut nostaa kannetta.[11] Yhteisöjen tuomioistuin ei ollut kuitenkaan ollut samaa mieltä vaan se nojautui omaan aikaisempaan oikeuskäytäntöönsä.[12] Riidanalaista päätöstä vastaan voidaan näin ollen nostaa kumoamiskanne EY 230 artiklan mukaisesti.

B *Asiakysymys*

33. Kanne voi menestyä, jos riidanalaista päätöstä ei ole tehty asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdassa säädetyssä määräajassa. Päätökseen liittyisi näin ollen oikeudellinen virhe, koska Santana Motor SA:n hyväksi toteutetut toimenpiteet olisi 15 työpäivän määräajan päättymisen jälkeen katsottava olemassa oleviksi tuiksi eikä komissiolla olisi ollut enää oikeutta välittömästi aloittaa muodollista tutkintamenettelyä.

1) Määräajan alkaminen

34. Alustavasti on huomattava, että komission väite, joka koskee Espanjan hallituksen 28.7.2000 faksina lähetettyä ilmoitusta, jonka mukaan toimenpiteet otetaan käyttöön, on jo sinällään ristiriitainen. Komissio katsoo yhtäältä, että asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan mukainen ilmoitus olisi pitänyt toimittaa postitse pääsihteeristölle vastaanottotodistusta vastaan. Sen mukaan Espanjan hallituksen päätöstä lähettää kyseessä oleva kirje faksina toimivaltaiselle pääosastolle ei voida hyväksyä. Toisaalta komissio ei kuitenkaan kiistä, etteikö määräaika olisi alkanut kulua tähän faksiin perustuen sen jälkeen kun se rekisteröitiin vastaanotetuksi 31.7. Jos ilmoituksen toimittamista faksina ei voida kuitenkaan hyväksyä, ilmoituksella ei ole ollut mitään oikeusvaikutuksia eikä se erityisesti voinut merkitä sitä, että määräaika alkoi kulua.

35. Asetuksessa N:o 659/1999 ei kuitenkaan ole erityisiä muotoa koskevia säännöksiä ilmoituksista eikä muista komissiolle tukimenettelyissä osoitettavista tiedonannoista. Asetuksen N:o 659/1999 2 artiklan 2 kohdassa mainitaan ainoastaan, että jäsenvaltion on toimitettava ilmoituksessaan kaikki tarvittavat tiedot. Asetuksesta N:o 659/1999 ei ilmene, onko ilmoituksen lähettäminen faksina hyväksyttävissä.

9 — Julkisasiamiehen 29.3.2001 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-400/99, Italia v. komissio (Kok. 2001, s. I-7303, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus s. I-7306).

10 — Alaviitteessä 9 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Italia v. komissio, ratkaisuehdotuksen 43 kohta ja sitä seuraavat kohdat ja erityisesti 52 kohta.

11 — Alaviitteessä 9 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Italia v. komissio, ratkaisuehdotuksen 77 kohta (yhteenveto).

12 — Alaviitteessä 9 mainittu asia C-400/99, Italia v. komissio, tuomio 9.10.2001.

36. Valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä annetun oppaan [13] liitteestä 1 ilmenee sitä vastoin, että komissio itse katsoo, että ilmoitus voidaan lähettää faksina. Oppaassa on nimittäin säännöt määräaikojen laskemista varten ja näiden sääntöjen mukaan määräaikojen alkamisen kannalta on ratkaisevaa kyseessä olevan kirjeenvaihdon vastaanottaminen ja erityisesti faksilaitetta käytettäessä lähettäminen. Tällaiset säännöt olisivat tarkoituksettomia, jos komissiolle toimitettavaa kirjeenvaihtoa ei saisi lähettää faksina.

37. Kyseisestä oppaasta ei saada mitään tukea komission esittämälle väitteelle, jonka mukaan nämä säännöt koskevat ainoastaan merkityksettömämpiä kirjeitä eivätkä lainkaan kirjeitä, joilla on oikeusvaikutuksia. Oppaan liite 1 koskee kaikkia tukien valvontamenettelyissä noudatettavia määräaikasäännöksiä, kuten myös "Määräaikojen laskeminen" -nimisen osan johdantolauseesta ilmenee ("Tukimenettelyyn liittyvien eri toimien osalta on noudatettava seuraavia määräaikoja"). Tämä oppaan alaviitteessä 106 oleva lausuma määräajan alkamisesta koskee yleisesti myös lähetyksiä faksina. On mahdotonta tehdä eroa "merkityksellisten" ja "merkityksettömämpien" toimien tai määräaikojen välillä.

38. Komission nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esittämän näkemyksen mukaan toimen merkitys riippuu siitä, onko sillä oikeusvaikutuksia, ja jos näin on, faksilaitteen käyttämistä ei voida hyväksyä. Kaikilla sellaisilla kirjeillä, joiden perusteella määräaika alkaa kulua tai joiden perusteella määräajan kuluminen keskeytyy, on kuitenkin jo sinällään oikeusvaikutuksia. Jos komission ajatusmallia sovelletaan loppuun saakka, faksina ei yleensä ottaen saisi lähettää mitään sellaisia kirjeitä, joilla on vaikutusta määräaikoihin. Voidaan joka tapauksessa kysyä, mikä merkitys määräaikojen laskemisesta annetun oppaan yksityiskohtaisille säännöille on annettava silloin kun lähetykseen käytetään faksilaitetta.

39. Kirjeiden lähettäminen faksilaitteella on nykypäivänä teknisesti mahdollista ja erittäin yleistä. Faksilaite on varma ja nopea tiedonsiirtoväline. Faksia komissiolle silloin kun sellaisia erityisiä muotomääräyksiä, jotka edellyttävät alkuperäisen asiakirjan tai alkuperäisellä allekirjoituksella varustetun asiakirjan esittämistä tai joiden mukaan lähetys on tehtävä tiettyä muotoa käyttäen (kirjattuna kirjeenä, vastaanottotodistusta vastaan jne.), ei ole annettu.

40. On kuitenkin otettava huomioon se, että kirjeiden lähettäminen faksina ei ole aina ongelmatonta. Yksittäistapauksessa lähetys- tai vastaanottolaitteessa ilmenevät käyttöongelmat voivat haitata lähetyksen kulkua. Tällainen puutteellinen lähetys voi johtaa siihen, ettei asiakirjaa voida enää toimittaa vastaanottajalle tai että sen sisältö ei ole enää ymmärrettävissä. Mää-

13 — Mainittu alaviitteessä 4, s. 49.

räaika ei voi alkaa kulua tällaisen faksin perusteella silloin kun virhe on peräisin lähettäjän vaikutuspiiristä. Se, että tietyissä yksittäistapauksissa lähettämisessä voi esiintyä ongelmia, ei tarkoita kuitenkaan sitä, ettei faksia voitaisi yleisesti hyväksyä toimitusmenetelmäksi. Kuten valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä annettu opas [14] osoittaa, komissio on näistä yleisesti tunnetuista riskeistä huolimatta hyväksynyt, että faksina lähettäminen on pääsääntöisesti mahdollista.

41. Esillä olevassa asiassa mikään ei osoita, ettei Espanjan kuningaskunnan 28.7.2000 tekemä ilmoitus olisi tullut täydellisenä perille. Liikennöintiraportti ei tosin periaatteessa ole todiste siitä, että asiakirja on tullut vastaanottajalle kokonaan, koska liikennöintiraporttia voidaan käyttää näyttönä ainoastaan siitä, että faksi on lähtenyt lähettäjän laitteesta. Komissio ei kuitenkaan ole esillä olevassa asiassa kiistänyt, etteikö kirjettä olisi lähetetty täydellisenä. Myös komission 31.7.2000 rekisteröimä asiakirja on juuri tämä faksina lähetetty kirje. On vaikeaa kuvitella, että komissio olisi lisäkysymyksiä esittämättä voinut rekisteröidä puutteellisesti vastaanottamansa ilmoituksen.

42. Faksilaitetta voitaisiin kuitenkin pitää epäasianmukaisena lähetysmenetelmänä silloin kun kirjeen aitous on näytettävä toteen esimerkiksi sillä, että lähettäjä allekirjoittaa alkuperäiskappaleen. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 37 artiklan 6 kohdassa mahdollistetaan esimerkiksi määräaikojen noudattamisen kannalta oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettäminen faksilaitteella. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että allekirjoitettu alkuperäiskappale saapuu viimeistään kymmenen päivän kuluessa tästä. Tämä erityissääntö yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä on välttämätön siltä osin kuin sen avulla voidaan poiketa työjärjestyksen 37 artiklan 1 kohdan yleisestä säännöstä, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiakirjoista on toimitettava alkuperäiskappale, ja niiden on oltava asianosaisen asiamiehen tai asianajajan allekirjoittamia.

43. Se, onko Espanjan hallituksen 28.7.2000 päivätty ilmoitus myöhemmin lähetetty mahdollisesti postitse, ja jos näin on, niin milloin, ei ilmene oikeudenkäyntiasiakirjoista eikä sillä ole esillä olevassa asiassa merkitystä. Koska yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä olevan kaltaisia muotomääräyksiä ei ole annettu, asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan mukaiselle ilmoitukselle ei voida asettaa yhtä tiukkoja vaatimuksia sen alkuperän todistamisen osalta.

44. Valtiontukia koskevien sääntöjen [15] 1.2.2 kohtaan sisältyvien säännösten mukaan uusia tukia koskevat ilmoitukset

14 — Mainittu alaviitteessä 4.

15 — Mainittu alaviitteessä 4, s. 28; ks. erityisesti moottoriajoneuvoalan osalta moottoriajoneuvoalan valtiontukia koskeva yhteisön puitesääntö (EYVL 1997, C 279, s. 1).

on pääsääntöisesti osoitettava komission pääsihteeristölle. Kuten sen sanamuodosta jo ilmenee, kyseinen säännökset koskevat suoraan ainoastaan itse ilmoitusta eivätkä muita komissiolle osoitettavia kirjeitä.

45. Näiden säännösten soveltamisalaa ei ole syytä laajentaa koskemaan muita ilmoituksia. Kyseisten säännösten tarkoituksena on keskittää ilmoitusten saapuminen yhteen paikkaan, tässä tapauksessa pääsihteeristöön. Uudet tuet on ensin rekisteröitävä keskusrekisterissä kaikkien valtiontukien alalla vireillä olevien asioiden osalta ja jaettava tämän jälkeen eri toimivaltaisille pääosastoille.[16] Jos tämä on jo tehty, kirjeenvaihtoa ei ole enää tarpeen osoittaa keskitetysti tiettyyn paikkaan. Tätä vastoin myös toimivaltaisen pääosaston intressissä on saada jäsenvaltioiden kirjeet mahdollisimman nopeasti, toisin sanoen ilman niiden kierrättämistä pääsihteeristön kautta. Näin on erityisesti silloin kun kirjeeseen liittyy oikeudellisia seurauksia, kuten esillä olevassa asiassa lyhyen määräajan alkaminen.

46. Komissio on ilmoituksen osalta itse todennut valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä annetun oppaan[17] 1.2.2 kohdassa, että asian käsittelyssä voitaisiin säästää aikaa, jos ilmoitus lähetettäisiin suoraan vastuulliselle pääosastolle. On selvää, että tällainen ajansäästö voidaan saada kaikkien tiedonantojen osalta eikä pelkästään ilmoituksen osalta lähettämällä ne suoraan toimivaltaiselle pääosastolle.

47. Määräajan alkamisen kannalta ei ole vaikutusta sillä, että faksi on saapunut komissiolle virka-ajan jälkeen. Periaatteessa sillä hetkellä ei ole merkitystä, jolloin vastuullinen virkamies saa kirjeen tietoonsa. Tämä seuraa jo valtiontukitapauksissa noudatettavista menettelyistä annetun oppaan[18] liitteestä 1. Liitteen 1 mukaan määräaika alkaa kulua kirjeenvaihdon vastaanottamisesta tai faksilaitetta käytettäessä sen lähettämisestä, toisin sanoen riippumatta siitä ajankohdasta, jona kyseessä oleva vastaanottaja saa sen tietoonsa. Tämän lisäksi on otettava huomioon se, että kyseinen ajankohta on usein sattumanvarainen eikä millään tavalla lähettäjän laskettavissa. Tietoon saamisen ajankohdan huomioon ottaminen merkitsisi suurta oikeudellista epävarmuutta.

48. Määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä 3 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY/Euratom) N:o 1182/71[19] (jäljempänä asetus N:o 1182/71) 3 artiklassa säädetään, mitä hetkeä on pidettävä ratkaisevana päivinä ilmaistun määräajan alkamisen kannalta.

16 — Ks. alaviitteessä 4 mainitun valtiontukia koskevan oppaan liite 1, komission organisaatiota koskeva säännöstö.

17 — Mainittu alaviitteessä 4, s. 40.

18 — Mainittu alaviitteessä 4.

19 — EYVL L 124, s. 1.

Tämän säännöksen mukaan päivää, jonka aikana tapahtuma toteutuu tai toimi suoritetaan, ei oteta huomioon määräaikaa laskettaessa. Tässä tapauksessa määräajan alkamisen kannalta ratkaisevaa on faksin lähettäminen.

2) Kysymys määräajan keskeyttämisestä

a) Tekemisajankohta

49. Tästä säännöstöstä saadaan varmistusta sille, ettei määräajan pituus riipu siitä kellonajasta, jona tapahtuma, jonka perusteella määräaika alkaa kulua, on toteutunut. [20] Esillä olevassa asiassa se, että Espanjan hallituksen ilmoitus on saapunut komissioon virka-ajan jälkeen, ei ole merkinnyt 15 työpäivän määräajan lyhentymistä.

50. Määräaika on näin ollen alkanut kulua ensimmäisestä 28.7.2000 seuraavasta työpäivästä eli 31.7.2000, koska asetuksen N:o 1182/71 2 artiklan 2 kohdan nojalla työpäiviä ovat kaikki muut päivät kuin yleiset vapaapäivät, sunnuntaipäivät ja lauantaipäivät. Asetuksen N:o 1182/71 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti määräaika päättyi 21.8.2000. Laskennassa ei ollut otettava huomioon 5. ja 6., 12. ja 13. sekä 19. ja 20.8.2000, jotka olivat lauantai- ja sunnuntaipäiviä, eikä 15.8., joka oli komission yleinen vapaapäivä [21], koska kyse ei ollut työpäivistä.

51. Komission 17.8.2000 tekemä päätös ei, toisin kuin Espanja on katsonut, ole pelkästään valmisteleva vaan sen on toimi, jolla on omia oikeudellisia vaikutuksia ja johon EY 249 ja 254 artiklaa voidaan soveltaa. Päätöksen tekemistä säädellään yksityiskohtaisemmin komission työjärjestyksessä.

52. Työjärjestyksensä [22] 4 artiklan nojalla komissio tekee pääasiallisesti päätöksensä kokouksessa tai kirjallisella menettelyllä tai valtuusmenettelyllä. Riidanalaiseen päätökseen tässä asiassa sovelletusta kirjallisesta menettelystä on säädetty työjärjestyksen 12 artiklassa. Kyseisen artiklan neljännen kohdan mukaan ehdotus katsotaan komission hyväksymäksi, jos yksikään komission jäsenistä ei ole esittänyt tai pitänyt voimassa varaumaa asetetun määräajan päättymiseen mennessä. Kun määräaika on umpeutunut, myös päätöksentekomenettely komissiossa on päättynyt. Asiasta on katsottava päätetyn ja päätöksen tehdyn juuri kyseisenä ajankohtana. Se, että Espanjan viranomaisille toi-

20 — Ks. yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestykseen sisältyvien vastaavien sääntöjen osalta asia 152/85, Misset v. neuvosto, tuomio 15.1.1987 (Kok. 1987, s. 223, 7 kohta).

21 — Ks. EYVL 1999, C 379, s. 26.

22 — EYVL 1999, L 252, s. 41.

mitetussa kirjeessä on myöhempi päivämäärä eli 22.8.2000, ei ole tämän kanssa ristiriidassa. Kyseinen kirje on tarkoitettu pelkästään jo 17.8.2000 tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa ja eteenpäin välittämistä varten. Nämä kaksi päivämäärää eivät lisäksi ole merkityksellisiä päätöksen kannalta, koska — kuten on syytä korostaa — ratkaisevana on pidettävä ainoastaan tiedoksiantamista.

53. Koska 17.8.2000 tehty päätös annettiin Espanjan kuningaskunnalle tiedoksi vasta 23.8.2000 eli määräajan päättymisen jälkeen, asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohtaa tulkiten on selvitettävä, mitä tapahtumaa on pidettävä ratkaisevana määräajan tehokkaan keskeyttämisen kannalta.

b) Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohta

54. Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan sanamuodon mukaan ratkaisevana on pidettävä päätöksen tekemistä, koska "asianomainen jäsenvaltio voi ottaa kyseiset toimenpiteet käyttöön ilmoitettuaan siitä ennalta komissiolle, jollei komissio *tee* tämän artiklan nojalla päätöstä 15 työpäivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta [kursiivi tässä]".

55. Kaikkien asetukseen N:o 659/1999 liittyvien seikkojen perusteella voidaan lisäksi päätellä, että lainsäätäjä on periaatteessa tehnyt eron päätöksen tekemisen ja päätöksen tiedoksi antamisen välillä. Tiedoksiantamista koskeva nimenomainen säännös on nimittäin annettu asetuksen N:o 659/1999 25 artiklassa, jonka mukaan komissio on velvollinen ilmoittamaan päätöksestään viipymättä asianomaiselle jäsenvaltiolle.

56. Toisin kuin komissio katsoo, tästä ei voida kuitenkaan päätellä, että asetuksen N:o 659/1999 25 artiklan säännökset olisivat tarkoituksettomia, jos komissiolla olisi jo velvollisuus antaa päätökset tiedoksi asianomaisille adressaateille tietyssä määräajassa. Nämä yleiset säännökset koskevat nimittäin kaikkia asetuksen N:o 659/1999 nojalla tehtäviä päätöksiä mukaan lukien päätökset, joiden osalta ei tarvitse noudattaa määräaikoja. Komissio on myös velvollinen 25 artiklan mukaan toimimaan "viipymättä" ja näin ollen mahdollisimman nopeasti, mitä yleensä myös määräajan noudattaminen edellyttää.

57. Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohtaa on joka tapauksessa tulkittava perustamissopimus huomioon ottaen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan johdetun yhteisön oikeuden säännöksiä on tulkittava mahdollisuuksien mukaan niin, että ne ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen määräysten kanssa. [23]

23 — Yhdistetyt asiat 201/85 ja 202/85, Klensch ym., tuomio 25.11.1986 (Kok. 1986, s. 3477, Kok. Ep. VIII, s. 755, 21 kohta) ja asia C-314/89, Rauh, tuomio 21.3.1991 (Kok. 1991, s. I-1647, 17 kohta).

58. EY:n perustamissopimuksen 254 artiklan 3 kohdassa olevien määräysten mukaan päätökset tulevat voimaan (vasta) kun ne on annettu tiedoksi. Asetusten osalta poiketen EY 254 artiklan 2 kohdassa ei määrätä, että päätökset olisi julkaistava Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Päätöksen tiedoksiantaminen on välttämätön muodollisuus, jotta päätös voisi tulla voimaan. [24]

59. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan viranomaisten toteuttamiin toimenpiteisiin ei kuitenkaan voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan ennen kuin asianomaiset ovat voineet saada asian tietoonsa. [25] Näin on oltava myös silloin, kun toimenpide on osoitettu jäsenvaltioille eikä yksityiselle oikeussubjektille.

60. EY 254 artiklan 3 kohdan määräykset huomioon ottaen asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohtaa on näin ollen tulkittava siten, että määräajan keskeyttämisen kannalta ratkaisevana on pidettävä päätöksen tiedoksiantamispäivää eikä päivää, jolloin komissio teki päätöksen.

61. Komissio katsoo sitä vastoin, että päätöksen pätevyys sinänsä (validité intrinsèque), joka syntyy jo komission tehdessä päätöksen, ja sen oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin on erotettava toisistaan. Päätöksen oikeusvaikutuksista suhteessa kolmansiin on määrätty EY 254 artiklan 3 kohdassa. Asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohta perustuu kuitenkin pätevyyteen sinänsä.

62. Tähän näkemykseen ei kuitenkaan voida yhtyä. Sellaisen toimenpiteen, joka on toteutettu, mutta jota ei ole vielä annettu tiedoksi, voidaan mahdollisesti katsoa olevan piilevästi pätevä tai sen pätevyyttä voidaan katsoa lykätyn siihen saakka, kunnes se on annettu tiedoksi. Tämän ajanjakson kuluessa toimenpidettä ei voida enää muuttaa. [26]

63. Jotta toimella voi olla oikeusvaikutuksia sen adressaattiin nähden — millä on tässä asiassa merkitystä —, se on myös annettava sille tiedoksi. Muodollisen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tarkoituksena on nimittäin myös keskeyttää asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdassa säädetty määräaika ja kieltää jäsenvaltioita ottamasta tukea käyttöön. Päätöksellä ei voi olla tätä vaikutusta jäsenvaltioon nähden, jollei jäsenvaltio saa päätöksestä tietoa.

24 — Ks. julkisasiamies Van Gervenin 26.9.1993 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-137/92 P, komissio v. BASF AG ym., tuomio 15.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2555, Kok. Ep. XV, s. 239, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus s. I-2559, 62 kohta).

25 — Asia 98/78, Racke, tuomio 25.1.1979 (Kok. 1979, s. 69, Kok. Ep. IV, s. 297, 15 kohta).

26 — Asia 131/86, Yhdistynyt kuningaskunta v. neuvosto, tuomio 23.2.1988 (Kok. 1988, s. 905, 34 kohta ja sitä seuraavat kohdat; ns. munivien kanojen tapaus).

64. Tämä tulkinta vastaa myös asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan määräaikoja koskevien säännösten tarkoitusta. Kuten määräaikojen yleensä, kyseisessä artiklassa säädettyjen määräaikojen tavoitteena on varmistaa niiden päättymisen jälkeen oikeusvarmuuden ja oikeusrauhan säilyminen. Kyseisessä säännöksessä yhteisöjen tuomioistuimen ensimmäistä kertaa asiassa Lorenz antamassaan tuomiossa [27] esittämät periaatteet on saatettu osaksi positiivista oikeutta. Yhteisöjen tuomioistuin on perustellut näitä periaatteita yksityiskohtaisemmin asiassa Siemens antamassaan tuomiossa. [28]

65. Yhteisöjen tuomioistuimen kyseisessä asiassa esittämissä toteamuksissa, jotka toistetaan jäljempänä, viitataan tosin komissiolle asetettuun kahden kuukauden määräaikaan, jonka kuluessa muodollinen menettely on aloitettava. Kyseisiä toteamuksia voidaan kuitenkin soveltaa myös siihen 15 työpäivän määräaikaan, joka seuraa jäsenvaltion ilmoitusta siitä, että se aikoo ottaa tuen käyttöön. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut seuraavaa: [29]

"Pitäessään [asiassa Lorenz] lähtökohtana EY:n perustamissopimuksen 173 ja 175 artiklaa ja arvioidessaan siten määräajan enintään kahden kuukauden pituiseksi yhteisöjen tuomioistuin on pyrkinyt välttämään oikeudellista epävarmuutta, joka olisi selvästi vastoin perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa vahvistetun valtiontukia koskevan alustavan tutkintavaiheen tavoitetta. Jos määräaikaa pidettäisiin ohjeellisena, vaarannettaisiin tämän tavoitteen toteuttaminen eli se, että jäsenvaltioille taataan tarvittava oikeusvarmuus siten, että tuen, joka saattaa olla kiireellinen, yhteensoveltuvuus perustamissopimuksen kanssa vahvistetaan nopeasti. Lisäksi tästä seuraava oikeudellinen epävarmuus voisi kasvaa, jos alustavaa tutkintavaihetta pidennettäisiin keinotekoisesti".

66. Komissio ei tosin esillä olevassa asiassa ole kyseenalaistanut sitä, etteikö 15 työpäivän määräaika olisi luonteeltaan pakottava. Jos määräajan keskeyttämisen perusteeksi otettaisiin kuitenkin se, milloin komissio tekee päätöksen, eikä se, milloin päätös on annettu jäsenvaltiolle tiedoksi, kyseinen määräaika pidentyisi jäsenvaltioon nähden.

67. Asianomainen jäsenvaltio ei yleensä ole selvillä siitä, onko komissio tehnyt sisäisesti päätöksen ja milloin se on sen tehnyt. Tukitoimenpiteet voidaan pääsääntöisesti ottaa käyttöön, kun asetuksen N:o 659/1999 4 artiklassa säädetyt määräajat ovat päättyneet. Jos määräajan keskeyttämisen kannalta ratkaisevana olisi pidettävä päätöksen tekemistä (sisäisesti), tämä johtaisi siihen, että jäsenvaltio siitä huolimatta, että se on jo odottanut komission päätöstä vähintään kahden kuukauden ajan ja että 15 työpäivän lisämääräaika on jo kulunut loppuun, ei voisi vieläkään luottaa asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan mukaisen hyväksymisolettaman toteutumiseen. Jäsenvaltion olisi odotettava toimenpiteiden käyttöönottamista vielä pidempään välttääkseen sen vaaran,

27 — Asia 120/73, Lorenz, tuomio 11.12.1973 (Kok. 1973, s. 1471, Kok. Ep. II, s. 177).

28 — Asia C-99/98, Itävalta v. komissio, tuomio 15.2.2001 (Kok. 2001, s. I-1101, 73 kohta; ns. Siemens-tapaus).

29 — Alaviitteessä 28 mainittu asia Siemens, tuomion 73 kohta.

että sen on myöhemmin vaadittava tukia palautettaviksi. Tältä osin ei olisi selvää, kuinka kauan sen olisi vielä odotettava, ennen kuin se voisi olla varma siitä, että sille ei kaikesta huolimatta anneta enää jonain päivänä tiedoksi sellaista komission päätöstä, jonka komissio on tehnyt 15 työpäivän kuluessa. Jos perustaksi otetaan päätöksen tekeminen eikä sen tiedoksiantaminen, tämä johtaisi ristiriitaan asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan tavoitteen eli oikeusvarmuuden turvaamisen kanssa.

68. Tältä osin on myös otettava huomioon se, että komission päätös ei koske ainoastaan jäsenvaltion vaan tämän lisäksi myös tuensaajien intressejä. Tuen myöntämisellä tai sen epäämisellä on yleensä tuensaajille erittäin suurta taloudellista merkitystä tai jopa niiden toiminnan jatkumisen kannalta ratkaisevaa merkitystä. Vaikka ne eivät olekaan päätöksen suoria adressaatteja, 15 työpäivän määräajan päättymisen jälkeen toteutunut olettama tuen hyväksymisestä on suojelemisen arvoinen.

69. Lopuksi on otettava huomioon se, että muodollisen menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä voidaan nostaa kumoamiskanne.[30] Kanteen nostamiselle asetettu määräaika alkaa EY 230 artiklan 5 kohdan mukaisesti yleensä siitä, kun kyseessä oleva toimi on annettu tiedoksi tai kun siitä on saatu tieto. Jos asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdan mukaisen määräajan keskeyttämisen perustaksi otettaisiin päätöksen tekeminen, päätöksellä olisi jo oikeusvaikutuksia sen adressaattiin nähden jopa ennen kuin kanteen nostamiselle asetettu määräaika on alkanut ylipäätänsä kulua ja ennen kuin toimesta on tullut kannekelpoinen. Yhteisön oikeusjärjestyksen johdonmukaisuuden ja kattavan oikeusturvan periaatteen kannalta on välttämätöntä, ettei päätöksen oikeusvaikutusten syntymisen ja kanteen nostamiselle asetetun määräajan alkamisen perustana käytetä erilaisia ajankohtia.

c) Soveltaminen esillä olevaan asiaan

70. Näin ollen on tutkittava, onko riidanalainen päätös annettu Espanjan kuningaskunnalle tiedoksi ennen määräajan päättymistä 21.8.2000.

71. Päätös on annettu tiedoksi, kun se on toimitettu vastaanottajalle ja tällä on ollut mahdollisuus tutustua siihen.[31] Päätöksestä on saatu tieto heti kun se on

30 — Ks. edellä 29 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

31 — Asia 6/72, Europemballage ja Continental Can v. komissio, tuomio 21.2.1973 (Kok. 1973, s. 215, Kok. Ep. II, s. 215, 10 kohta) ja asia 58/88, Olbrechts v. komissio, tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2643, 10 kohta).

säännönmukaisella tavalla tullut vastaanottajan sisäpiirin tietoon. [32]

72. Riidanalaista päätöstä ei ole annettu tiedoksi 17. ja 18.8.2000 lähetettyjen faksien perusteella. Niissä oli ainoastaan lyhyt ilmoitus siitä, että komissio oli tehnyt EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen eikä niihin sisältynyt itse neljäntoista sivun päätöstä. EY 249 artiklassa tarkoitetussa päätöksessä on ensinnäkin EY 253 artiklan mukaisesti oltava perustelut, joita ei kuitenkaan ollut sisällytetty 17. ja 18.8.2000 lähetettyihin ilmoituksiin. Komissio ei tämän lisäksi ole milloinkaan väittänyt, että näitä ilmoituksia olisi pidettävä EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisena päätöksenä. Pelkällä tiedon saamisella siitä, että samanlainen päätös on tehty, ei voida korvata itse päätöksen tiedoksiantamista. [33]

73. Riidanalainen päätös on sitä vastoin annettu tiedoksi, kun kyseinen päätös toimitettiin postitse 23.8.2000 eli näin ollen määräajan päättymisen jälkeen. Riidanalainen päätös ei tämän vuoksi esillä olevassa asiassa voinut keskeyttää määräaikaa. Toimenpiteitä on näin ollen pidettävä olemassa olevina tukina, joten EY 88 artiklan 2 kohdan mukaista muodollista menettelyä voidaan soveltaa ainoastaan, jos komission ja Espanjan kuningaskunnan välillä ei ole päästy mihinkään sopimukseen aiheellisista toimenpiteistä EY 88 artiklan 1 kohdan nojalla. Muodollisen menettelyn aloittamista koskeva päätös on näin ollen oikeudellisesti virheellinen.

3) Perustelujen puutteellisuutta koskeva väite

74. Jos yhteisöjen tuomioistuin päättää poiketa edellä esitetystä, asiassa on vielä tutkittava Espanjan hallituksen toissijaisesti esittämää väitettä.

75. Kantaja on väittänyt, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene, että komissio olisi ollut vakuuttunut tukien yhteensoveltumattomuudesta yhteisön oikeuden kanssa. Päätös on näin ollen puutteellisesti perusteltu.

76. Kuten edellä on esitetty, EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla tehdystä päätöksestä voidaan nostaa kanne ainoastaan siltä osin kuin kyse on asianomaisten tukitoimenpiteiden määrittelemisestä uusiksi tuiksi tai olemassa oleviksi tuiksi. Siltä osin kuin on kyse tukien yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa, kyseistä päätöstä on pidettävä ainoastaan valmistelevana toimenpiteenä. Asianomaisia henkilöitä suojellaan riittävästi päätöksen — jopa muodollista — lainvastaisuutta vastaan mahdollisuudella nostaa kanne lopullisesta päätöksestä. Näin ollen perustelujen puutteellisuutta koskevaa väitettä ei voida esittää.

32 — Tämä on tilanne yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tahdonilmaisun osalta, asia 8/56, ALMA v. korkea viranomainen, tuomio 10.12.1957 (Kok. 1957, s. 189 ja erityisesti s. 200).

33 — Asia C-143/95 P, komissio v. Socurte ym., tuomio 9.1.1997 (Kok. 1997, s. I-1, 31 kohta).

77. Tässä yhteydessä kyseinen väite voitaisiin kuitenkin ymmärtää harkintavallan väärinkäyttöä koskevaksi väitteeksi. Espanjan hallitus väittää lyhyesti sanoen, että komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen ainoastaan estääkseen asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 6 kohdassa asetetun 15 päivän määräajan umpeutumisen eikä, kuten asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, koska alustavan tutkinnan jälkeen on epäilyjä toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

78. Myöskään näin ymmärrettynä kyseinen väite ei kuitenkaan voi menestyä. Päätöstä ei yhtäältä voida kyseenalaistaa tällä perusteella, koska päätöksen vastaanottaja saa riittävän turvan nostamalla aikanaan kanteen lopullisesta päätöksestä. Espanjan hallitus ei toisaalta ole esittänyt konkreettisia seikkoja, jotka tukevat väitteitä harkintavallan väärinkäytöstä.

VII Oikeudenkäyntikulut

79. Oikeudenkäyntikuluista päättäminen perustuu yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

VIII Ratkaisuehdotus

80. Esitän näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavalla tavalla:

1) Komission 17.8.2000 tekemä päätös (annettu tiedoksi 23.8.2000 kirjeellä, joka on päivätty 22.8.2000) kumotaan kaikkien niiden toimenpiteiden osalta, joita se koskee, kesäkuussa 1998 myönnettyä takausta lukuun ottamatta.

2) Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.